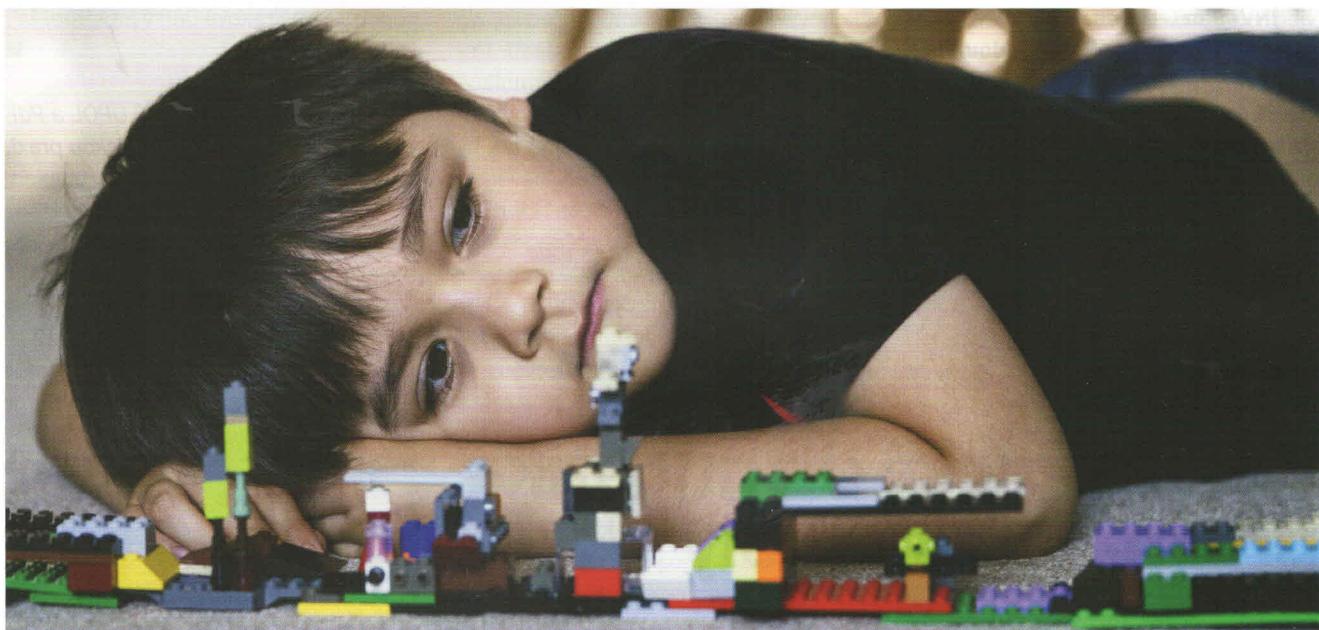

Dopad pandemie na dětskou psychiku

Jaké to je se najednou vrátit? Vracíme se, nebo začínáme znovu? Jak na děti působila pandemie, jak ji vnímaly a jak lze situaci reflektovat?

MGR. HELENA KUMPEROVÁ

Ale děti byly doma s maminky, tatínky, babičkami nebo dědečky. Pokud rodiče náhodou nezachraňovali životy a nebyli v přímé linii. Jak silně pojmem přímá linie připomíná bojovou frontu... Co se odehrává v hlavách dětí? Díky elasticitě mozku, schopnosti vytěsnit a zapomenout příkrojí nebo je odsunout někam hlouběji děti **neprozírají obavy z toho, co bude, tak jako my dospělí...** Žijí dneškem, přítomností, žijí aktuálním stavem. Každý den je nový začátek. Někde vzadu v hlavě se uhnízdí myšlenka,

ale ta není důležitá, je překryta novými zážitky.

Co ovšem nevytěsníme, je strach dospělých. To je strach, se kterým se děti učí žít. Strach v očích rodičů, protože nemohou navštívit babičku, sousedy, známé, přátele. Nemohou si jít hrát do herny, na hřiště ani na plážoviště, nemohou si jít zaplavat ani do divadla či do kina, natož na oběd do restaurace. Všechno bylo zakázáno. Na obličeji nosí roušky, ústenky... K čemu? Pro dítě je informace poněkud nesmyslná či nepochopitelná, protože brání v emočním odezírání a **potlaču-**

je základní potřebu dítěte orientovat se ve světě dospělých prostřednictvím úsměvu, mimiky, smíchu, radosti... Vše je ukryto pod rouškou jako pod závojem.

Můžeme si vyprávět pohádku o princezně, která byla smutná, nosila závoj, o nemocné princezně, nemocném králi, zakletém království. Všude v pohádkách se objevuje přízrak nemoci, obavy, války, černého havrana. Nakonec ale **zvítězí zdravý rozum**, láska, naděje, princ usekne hlavu sani a tím zvítězí, vyžene žábu z pramene, vyžene myši od kořenů.

I tady jsme nakonec zvítězili?

Na otázky nejsou odpovědi, proto se koronavirus v dětském světě, podobně jako poliomyelitis acuta (virus, který stojí za mnohými úmrtími i těžkými postiženími dětí z šedesátých let), šíří kapénkami, kýcháním, dýcháním – neviditelně. A přesto mění životy všech. Nedokážu nahlédnout do zkušenosti dětí, o kterých jsem jen četla v literatuře, jaké to bylo. V Americe byla u vlády rodina Kennedyových, prof. Dr. Vojta pracoval v dětské léčebně v Železnici s dětmi po mozkové obrně a učil je zase skákat přes kaluže. Virus přinesl veliký objev – Vojtova metoda dodnes léčí mnohé děti i dospělé, kteří by bez ní a viru nikdy nechodili.

Co je ve hře?

Anticipační obavy, strachy z budoucího... Kdo se bojí? Možná, že dospělí více. Přece jen je těžko možné naprosto **oddělit psychiku dítěte od psychiky rodiče**, jež je na jeho prožívání závislé. Strach, obava z každého kýchnutí, rýmy, vyšší nutná prevence, snížení míry tolerance vůči běžné „rýmičce“ či „kašlíku“, méně hrdinství, protože ekonomické potřeby společnosti **ovládly virus**, malá virová partikule, která donutila všechny k disciplíně.

Podání světa

Jde o podání světa, o světonábor. V době koronavirové krize chápeme **krizi jako příležitost**, nastává velká dichotomie v názorech na virus, jeho důsledky, rizikovost, rozvíjejí se konspirační teorie. Ovládá nás náš názor. Lidé se dělí, rozdělují. Také mezi ně vstoupil virus. Věta Já jsem se u vás nakazil... mění zásadně vztahy. Není to jen běžná rýma či plané neštovice, které máme za sebou rychle, ale do hry vstupuje ekonomický a socio-ekonomický status rodiny, změna v ekonomických potřebách společnosti, krach firem, strach o zítřek, o budoucnost, ohrožení rodiny. Karanténa. Nesmí nikam. Učíme se doma. Malé dítě se

učí přes počítač. Ale především podání světa. Co si o tom ti moji dospělí myslí? Jak o koronaviru mluví? Soused se dívá na souseda, nemocní umírají za zdmi nemocnic. Je to pravda? Kolik jich je? Nelžou nám? Mohou přijet příbuzní? Proč nesmíme nikam? Jsme ovládnuti pandemii strachu, který není náš, a hledáme v něm svůj postoj ke krizi, své chápání světa, který je jiný než předloni. Dítě školkové nemá prostor pro názor. Směsice postojů k viru, směsice názorů, chápání světa si zde hraje na jednom kolbišti a bojuje o pravdu pravdy.

Paradoxem dětské psychiky je její schopnost vytvářet takové obsahy a fantazie, jež je schopna sama zvládnout, jako je tomu u pohádek.

Především bezpečí. Jak vypadá? Jaro 2020 je jako z hororového filmu, v obchodech se obskurně pohybují lidé nejen v ochraně úst a nosu, často jsou oblečeni do neprodýsných oděvů, majíce na rukou rukavice. Scéna vypadá děsivě. Každý chápe hrozbu jinak, média přenášejí animované ukázky přenosu viru na vzdálenost. Bezpečí. Všichni se chtějí ochránit. Hrozbou je neviditelná, o to děsivější. Ale nakonec zvítězí zdravý rozum, začínáme rozumně chránit své tělo, okolí, dodržujeme hygienická pravidla. A zde je **příležitost pro výchovu** k ochraně zdraví. Jak si mýt ruce, jak udržet klid v postýlce, když mám teplotu, rýmu a kašel, že to není jen taková malá „chřipečka“ či „rýmička“, ale že může rádit zlý a nebezpečný koronavirus, který by mne mohl upoutat v postýlce na dlouhou dobu, nebo snad i nakazit maminku s tatínkem a babičku s dědečkem, kamarády ve školce i paní učitelku. Bezpečí a ochrana zdraví vede k disciplíně, ale i k pokroč. Učíme se být pokorní, udržet vlastní teritorium čisté, svůj domov, své okolí, své blízké ochránit před virem. Přestáváme riskovat i se svým zdravím.

Nakonec jsme se naučili, že zdraví je největší hodnota, že příroda je mocná a mocnější než technika a všechny lidské vynálezy, že mít okolo sebe svou rodinu, blízké a kamarády je největší dar. ■

Autorka je speciální pedagožkou, zdravotnicí a terapeutkou.

Literatura:

- Koronak_neni_kamarad-2.pdf (mstyrsovatec.cz), dostupné z Koroňák není kamarád - Škola pro zdravý život (zsstep.cz), citováno dne 1. 9. 2021
- Ahoj_já_jsem_Korona_verze_2.pdf, dostupné z <https://koronavirus.mzcr.cz/Informace-k-použití-materiálu-Ahoj-já-jsem-Korona.pdf> (mzcr.cz), citováno dne 1. 9. 2021